

БЕЛОРУССКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
БИОЛОГИЧЕСКИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра зоологии

Аннотация к дипломной работе

«Особенности миграции и расположение мест зимовок обыкновенной кукушки (*Cuculus Canorus* (L., 1758)), гнездящейся на европейской части ареала»

Грудинская Виктория Александровна

Научный руководитель:
к.б.н.
Карлионова Н.В.

Минск, 2015

РЕФЕРАТ

Дипломная работа 72 с., 29 рис., 20 табл., 75 источников.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: ОБЫКНОВЕННАЯ КУКУШКА, ПУТИ МИГРАЦИИ, ЧИСЛЕННОСТЬ, МЕСТА ЗИМОВОК. СПУТНИКОВОЕ МЕЧЕНИЕ.

Объект исследования: Обыкновенная кукушка (*Cuculuscanorus*)

Цель: выяснить особенности миграции и установить расположение мест зимовок обыкновенной кукушки (*Cuculuscanorus* (L., 1758)), гнездящейся на европейской части ареала.

Методы исследования: отлов птиц паутиными сетями, кольцевание птиц, мечение спутниковыми мини-GPS-передатчиками MicrowaveTelemetry, сбор и последующий анализ данных.

За время проведения исследований, в рамках международного научного проекта по спутниковому мечению обыкновенной кукушки с целью изучения путей и особенностей миграции (Беларусь, Германия, Британия), а также мест зимовок данного вида, в 2013-2014 годах на территории Республики Беларусь было отловлено, окольцовано и помечено спутниковыми передатчиками 15 особей обыкновенной кукушки разного пола и возраста. По результатам спутникового мечения для каждой из птиц, участвующих в проекте, была получена карта маршрута миграции и точные координаты нахождения кукушек на различных этапах миграционного процесса. Был произведен анализ особенностей миграции и расположения мест зимовок кукушек из белорусской гнездовой популяции, а также сравнение с таковыми у птиц, отловленных и помеченных на территории Германии, Британии и Швеции. Результаты анализа показали значительные, по сравнению с другими популяциями, отличия в миграционных путях и расположении мест зимовок у птиц, отловленных на территории Беларуси. Пролет птиц из белорусской популяции идет по восточной части Европы и Африканского континента к местам зимовок птиц, и собственно места зимовок расположены южнее, чем таковые у птиц из Германии, Британии и Швеции. Исходя из полученных данных, можно заключить, что для кукушек из Белорусской, Британской и Немецкой популяций, миграция является самым опасным периодом в жизненном цикле, в ходе которой гибнет более половины мигрирующих особей.

РЭФЕРАТ

Дыпломная работа 72 с., 29 мал., 20 табл., 75 крыніц.

КЛЮЧАВЫЯ СЛОВЫ: ЗВЫЧАЙНАЯ ЗЯЗЮЛЯ. ШЛЯХІ МІГРАЦЫІ. КОЛЬКАСЦЬ. МЕСЦА ЗІМОЎКІ. СПАДАРОЖНІКАВАЕ САЧЭННЕ.

Аб'ект даслядавання: Звычайная зязюля (*Cuculus canorus*)

Мэта: высветліць асаблівасці міграцыі і ўсталяваць размяшчэнне месцаў зімовак звычайнай зязюлі (*Cuculus canorus* (L., 1758)), якая гняздуецца на еўрапейскай частцы арэала.

Метады даслядавання: адлоў птушак павуціннымі сеткамі, кальцаванне птушак, пазначэнне спадарожнікавымі міні-GPS-перадатчыкамі Microwave Telemetry, збор і далейшы аналіз дадзеных.

За час правядзення даследаванняў, у рамках міжнароднага навуковага праекта па спадарожнікаваму сачэнню за звычайнай зязюляй з мэтай вывучэння шляхоў і асаблівасцей міграцыі (Беларусь, Германія, Брытанія), а таксама месцаў зімовак дадзенага віда, у 2013-2014 гадах на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь былі адлоўлены, акальцаваны і пазначаны спадарожнікавымі перадатчыкамі 15 асобін звычайнай зязюлі рознага полу і ўзросту. Па выніках спадарожнікавага сачэння для кожнай з птушак, якія ўдзельнічаюць у праекце, была атрымана карта шляху міграцыі і дакладныя каардынаты знаходжання зязюль на розных этапах міграцыйнага працэсу. Выкананы аналіз асаблівасцяў міграцыі і размяшчэння месцаў зімовак зязюль з беларускай гнездавой папуляцыі, а таксама параўнанне з птушкамі, адлоўленымі і пазначанымі на тэрыторыі Германіі, Брытаніі і Швецыі. Вынікі аналізу паказалі значныя, у параўнанні з іншымі папуляцыямі, адрозненні ў міграцыйных шляхах і размяшчэнні месцаў зімовак у птушак, адлоўленых на тэрыторыі Беларусі. Пралёт птушак з беларускай папуляцыі ідзе па ўсходняй частцы Еўропы і Афрыкі да месцаў зімовак птушак, і месцы зімовак беларускіх птушак размешчаны больш паўднёва, чым ў птушак з Германіі, Брытаніі і Швецыі. Зыходзячы з атрыманых дадзеных, можна заключыць, што для зязюль з Беларускай, Брытанскай і Нямецкай папуляцый, міграцыя з'яўляецца самым небяспечным перыядам у жыццёвым цыкле, падчас якой гіне больш за палову мігруючых асобін.

ABSTRACT

Diploma work 72 p., 29 fig., 20 tables, 75 sources.

KEYWORDS: COMMON CUCKOO. MIGRATION WAYS. POPULATION SIZE. WINTERING SITES. SATELLITE TAGGING.

Object of research: Common cuckoo (*Cuculus canorus*)

Aim of work: to clarify features of migration and location of wintering sites of the Common Cuckoo (*Cuculus canorus* (L., 1758)), breeding in the European part of the breeding range.

Research methods: catching birds by mist-nets, ringing, tagging with mini-GPS-satellite tags Microwave Telemetry, collecting and analysis of data.

During scientific research, in the framework of the international project of satellite tagging of Common Cuckoo to explore ways and characteristics of migration (Belarus, Germany, Britain), and locations of wintering sites of this species, were caught, ringed and tagged with satellite transmitters 15 birds of different sex and age on the territory of the Republic of Belarus in 2013-2014. According to the results of satellite tagging from each bird's map of migration way with exact coordinates at different stages of the migration process were produced. We analyzed the features of migration and difference between locations of wintering sites of Common Cuckoos of the Belarusian breeding population and compared it with those of birds, which were caught and marked in Germany, Britain and Sweden. Results of the analysis showed significant differences in migration routes and the location places of wintering sites of birds, which were caught at the territory of Belarus. Migration ways of the birds from Belarusian population going through the eastern part of Europe and the African continent, wintering places actually located further south than those of birds from Germany, Britain and Sweden. Based on the data of mortality during all stages of lifecycle, we can conclude that for the cuckoos of the Belarusian, British and German populations period of migration is the most dangerous, during which dies more than half of birds.